

NGHỊ LUẬN VỀ MỘT VẤN ĐỀ TƯ TƯỞNG, ĐẠO LÝ

TÌM HIỂU BÀI NGHỊ LUẬN VỀ MỘT VẤN ĐỀ TƯ TƯỞNG, ĐẠO LÍ

TRI THỨC LÀ SỨC MẠNH

Nhà khoa học người Anh Phơ rãng –xit Bê con(Thế kỉ XVI-XVII) đã nói một câu nổi tiếng : “ Tri thức là sức mạnh”. Sau này Lê –nin, một người thầy của cách mạng vô sản thế giới lại nói cụ thể hơn: “ Ai có tri thức thì người ấy có được sức mạnh”. Đó là một tư tưởng rất sâu sắc. Tuy vậy, không phải ai cũng hiểu được tư tưởng ấy.

Tri thức đúng là sức mạnh. Người ta kể rằng, có một máy phát điện cỡ lớn của công ti Pho bị hỏng. Một hội đồng gồm nhiều kĩ sư họp 3 tháng liền tìm không ra nguyên nhân. Người ta phải mời đến chuyên gia Xten –mét –xơ. Ông xem xét và làm cho máy hoạt động trở lại. Công ti phải trả cho ông 10.000 đôla. Nhiều người cho Xten –mét –xơ là tham, bắt bí để lấy tiền. Nhưng trong giấy biên nhận Xten –mét –xơ ghi : “Tiền vạch một đường thẳng là 1 đôla. Tiền tìm ra chỗ vạch đường thẳng ấy là 9999 đôla”. Rõ ràng người có tri thức thâm hậu có thể làm được những việc mà nhiều người khác không làm nổi. Thử hỏi, nếu không biết cách chữa thì cỗ máy kia có thoát khỏi số phận trở thành đồng phế liệu được không!?

Tri thức cũng là sức mạnh của cách mạng. Bác Hồ của chúng ta sau chuyến đi Pháp năm 1946 trở về đã thu hút được nhiều nhà trí thức Việt Nam danh tiếng đi theo kháng chiến như kĩ sư Trần Đại Nghĩa, tiến sĩ Nguyễn văn Huyền, các bác sĩ Tôn Thất Tùng, Đặng Văn Ngữ, nhà toán học Tạ Quang Bửu,... Các nhà trí thức ấy đã đem tri thức của mình mà xây dựng các ngành quân giới, giáo dục, y tế,... góp phần to lớn đưa cuộc kháng chiến đến thành công. Trong cuộc kháng chiến chống chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, các giáo sư Đàm Trung Đôn, Vũ Đình Cự đã huy động tri thức góp phần phá thủy lôi nổ chậm của địch, khai thông bến cảng. Và ngày nay, các nhà khoa học nông nghiệp, như Bùi Huy Đáp, Vũ Tuyên Hoàng,... đã lai tạo giống lúa mới, góp phần tăng sản lượng nông nghiệp, làm cho nước ta không chỉ có đủ lương thực mà còn trở thành một trong những nước đứng hàng đầu về xuất khẩu gạo trên thế giới.

Tri thức có sức mạnh to lớn như thế nhưng đáng tiếc là còn không ít người chưa biết quý trọng tri thức. Họ coi việc học chỉ là để có mảnh bằng mong sau này tìm việc kiếm ăn hoặc thăng quan tiến chức. Họ không biết rằng, muốn biến nước ta thành một quốc gia giàu mạnh, công bằng, dân chủ, văn minh, sánh vai các nước trong khu vực và thế giới cần phải có biết bao nhà trí thức tài năng trên mọi lĩnh vực!

(Hương Tâm)

THẢO LUẬN NHÓM

PHIẾU HỌC TẬP

- 1. Văn bản trên bàn về vấn đề gì? thuộc lĩnh vực gì?**
- 2. Văn bản có thể chia làm mấy phần? Nêu nội dung từng phần và mối quan hệ giữa chúng?**
- 3. Đánh dấu các câu mang luận điểm chính trong bài?**
- 4. Các luận điểm ấy đã diễn đạt được rõ ràng, dứt khoát ý kiến của người viết chưa?**

TÌM HIỂU BÀI NGHỊ LUẬN VỀ MỘT VẤN ĐỀ TƯ TƯỞNG, ĐẠO LÍ

Nêu vấn đề: giá trị của tri thức và vai trò của người trí thức

MỞ BÀI

Đoạn 1: Nêu vấn đề cần nghị luận

THÂN BÀI

- Đoạn 2: Tri thức là sức mạnh
- Đoạn 3: Tri thức là sức mạnh của cách mạng

KẾT BÀI

Đoạn 4: Phê phán những biểu hiện không coi trọng tri thức hoặc sử dụng tri thức không đúng chỗ

Các phần đều có mối quan hệ chặt chẽ, cụ thể với nhau.

Đoạn 1

- Nhà khoa học người Anh Phơ-răng-xit Bê-cơn(Thế kỉ XVI-XVII) đã nói một câu nổi tiếng: “ Tri thức là sức mạnh”.
- Sau này Lê-nin, một người thầy của cách mạng vô sản thế giới lại nói cụ thể hơn: “ Ai có tri thức thì người ấy có được sức mạnh”.

Đoạn 2

- Tri thức đúng là sức mạnh.
- Rõ ràng người có tri thức thâm hậu có thể làm được những việc mà nhiều người khác không làm nổi.

Đoạn 3

- Tri thức cũng là sức mạnh của cách mạng.

Đoạn 4

- Tri thức có sức mạnh to lớn như thế nhưng đáng tiếc là còn không ít người chưa biết quý trọng tri thức
- Họ không biết rằng, muốn biến nước ta thành một quốc gia giàu mạnh, công bằng, dân chủ, văn minh, sánh vai các nước trong khu vực và thế giới cần phải có biết bao nhà tri thức tài năng trên mọi lĩnh vực!

*** Lập luận
chứng minh**

- Đưa ví dụ về việc công ty Pho sửa máy “ Tiền tìm ra chỗ để vạch đúng đường ấy giá: 9.999 đôla” => **Giá trị của tri thức**

- Đưa dẫn chứng về các nhà tri thức:

+ **Trong kháng chiến chống Pháp, Mỹ:** Tôn Thất Tùng, Đặng Văn Ngữ... Đàm Trung Đôn, Vũ Đình Cự...xây dựng ngành quân giới, y tế..; phá thủy lôi nổ chậm của địch...góp phần đưa cuộc kháng chiến thành công.

+ **Ngày nay:** các nhà khoa học Bùi Huy Đáp, Vũ Tuyên Hoàng..đã lai tạo giống lúa mới...góp phần tăng sản lượng nông nghiệp... => **khẳng định vai trò của người tri thức**

GHI NHỚ

- Nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí là bàn về một vấn đề thuộc lĩnh vực tư tưởng, đạo đức, lối sống,... của con người.
- Yêu cầu về nội dung của bài nghị luận này là phải làm sáng tỏ các vấn đề tư tưởng, đạo lí bằng cách giải thích, chứng minh, so sánh, đối chiếu, phân tích,.. để chỉ ra chỗ đúng (hay chỗ sai) của một tư tưởng nào đó, nhằm khẳng định tư tưởng của người viết.
- Về hình thức, bài viết phải có bố cục ba phần; có luận điểm đúng đắn, sáng tỏ; lời văn chính xác, sinh động.

CẶP ĐÔI CHIA SẺ

Bài nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lý khác với bài nghị luận về một sự việc hiện tượng đời sống như thế nào?

Nghị luận về sự việc, hiện tượng đời sống	Nghị luận về vấn đề tư tưởng đạo lý

	Nghị luận về một sự việc, hiện tượng đời sống	Nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí
Vấn đề nghị luận	Sự việc, hiện tượng đáng khen hoặc đáng chê, đáng suy nghĩ xảy ra trong xã hội.	Vấn đề thuộc lĩnh vực tư tưởng, đạo đức, lối sống,... của con người.
Lập luận	Xuất phát từ hiện tượng thực tế rồi nêu ra tư tưởng, bày tỏ thái độ để rút ra bài học cho bản thân.	Xuất phát từ tư tưởng, đạo lí rồi giải thích, phân tích, vận dụng các sự thật đời sống để chứng minh, sau đó trở lại khẳng định (hoặc phủ định) một tư tưởng nào đó.

LUYỆN TẬP

*** Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi.**

THỜI GIAN LÀ VÀNG

Ngạn ngữ có câu: *Thời gian là vàng*. Nhưng vàng thì mua được mà thời gian thì không mua được. Thế mới biết vàng có giá mà thời gian là vô giá.

Thật vậy, thời gian là sự sống. Bạn vào bệnh viện mà xem, người bệnh nặng, nếu kịp thời chữa chạy thì sống, để chậm thì chết.

Thời gian là thắng lợi. Bạn hỏi các anh bộ đội mà xem, trong chiến đấu, biết nắm thời cơ, đánh địch đúng lúc là thắng lợi, để mất thời cơ là thất bại.

Thời gian là tiền. Trong kinh doanh, sản xuất hàng hoá đúng lúc là lãi, không đúng lúc là lỗ.

Thời gian là tri thức. Phải thường xuyên học tập thì mới giỏi. Học ngoại ngữ mà bữa đực, bữa cái, thiếu kiên trì, thì học mấy cũng không giỏi được.

Thế mới biết, nếu biết tận dụng thời gian thì làm được bao nhiêu điều cho bản thân và cho xã hội. Bỏ phí thời gian thì có hại và về sau hối tiếc cũng không kịp. (*Phương Liên*)

THẢO LUẬN NHÓM

- 1. Văn bản thuộc loại nghị luận nào?**
- 2. Văn bản nghị luận về vấn đề gì? Chỉ ra luận điểm chính của nó?**
- 3. Phép lập luận chủ yếu trong bài này là gì? Cách lập luận trong bài có sức thuyết phục như thế nào?**

LUYỆN TẬP

- Văn bản trên thuộc loại nghị luận về vấn đề tư tưởng, đạo lý
- Văn bản bàn luận về giá trị của thời gian
- Các luận điểm chính của văn bản
 - + Thời gian là sự sống
 - + Thời gian là thắng lợi
 - + Thời gian là tiền
 - + Thời gian là tri thức
- Phép lập luận chủ yếu là phân tích và chứng minh. Cách lập luận đơn giản, dễ hiểu và có sức thuyết phục.

HƯỚNG DẪN VỀ NHÀ

- Nắm vững kiểu bài nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.
- **Soạn bài: Cách làm bài nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí:**
 - + Nghiên cứu các đề bài SGK/51-52 và so sánh điểm giống và khác nhau giữa các đề bài.
 - + Nắm vững các bước làm bài văn.
 - + Thực hành làm đề bài: Suy nghĩ về đạo lí “Uống nước nhớ nguồn”: Tìm hiểu đề, tìm ý, lập dàn ý, viết bài.
 - + Nắm được dàn bài chung của kiểu bài nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.
 - + So sánh cách làm hai kiểu bài: Nghị luận về một sự việc, hiện tượng đời sống và nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí.